

Učni načrt

Izbirni predmet

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

ANGLJEŠČINA

Učni načrt

Izbirni predmet

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

ANGLÉŠČINA

Nacionalni kurikularni svet
Področna kurikularna komisija za osnovno šolo
Predmetna kurikularna komisija za angleščino

Učni načrt za izbirni predmet

ANGLEŠČINA

PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA ZA ANGLEŠČINO
dr. **Meta Grosman**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, predsednica
Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo, strokovna tajnica
Darinka Šaubah Kovič, OŠ Majde Vrhovnik, Ljubljana
Barbara Gostiša, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana
mag. **Melita Kukovec**, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
mag. **Marija Potočar**, Srednja frizerska šola, Ljubljana
Nidja Tomažič, OŠ Ajdovščina

Izdala in založila **Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo**

Za ministrstvo dr. **Milan Zver**
Za zavod **Alojz Pluško**

Uredila **Zvonka Labernik**
Jezikovni pregled **Tine Logar**
Oblikovanje **Tanja Radež**
Prelom in tisk **Tiskarna Kočevski tisk d. d., Kočevje**

Prvi natis
Ljubljana, 2005

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:811.111

UČNI načrt. Izbirni predmet : program osnovnošolskega izobraževanja. Angleščina / [pripravila Predmetna kurikularna komisija za angleščino Meta Grosman ... et al.]. - 1. natis. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2005

ISBN 961-234-355-1 (Zavod Republike Slovenije za šolstvo)
1. Grosman, Meta
221365504

Sprejeto na 24. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne 14. 1. 1999.

K a z a l o

1 Opredelitev predmeta	5
2 Splošni cilji predmeta	6
3 Operativni cilji predmeta	9
3.1 Cilji	9
3.2 Teme	13
3.3 Medpredmetne povezave.....	15
4 Specialnodidaktična priporočila	16
4.1 Poslušanje in slušno razumevanje.....	18
4.2 Govorno sporočanje	19
4.3 Branje in bralno razumevanje.....	21
4.4 Pisanje in pisno sporočanje.....	23
4.5 Razvijanje jezikovnih sposobnosti	24
4.6 Vzporedna raba slovenščine in angleščine	26
4.7 Domače naloge	27
4.8 Preverjanje in ocenjevanje znanja	28
4.9 Ocenjevanje znanja	33
5 Katalog znanja	36
5.1 Temeljni standardi znanja.....	36
5.2 Minimalni standardi znanja	43

1 OPREDELITEV PREDMETA

Izbirni predmet angleščina je v osnovni šoli triletni predmet, ki se izvaja v obsegu dveh ur tedensko, tj. skupaj 204 ure.

Učenec lahko po enem ali dveh letih učenja tujega jezika izstopi. Z učenjem tujega jezika lahko začne tudi v 8. ali 9. razredu, če ima ustrezno predznanje.

Angleščina ima tudi kot drugi tuji jezik splošnoizobraževalen in poseben pomen: znanje in jezikovne sposobnosti, ki jih učenci usvajajo in razvijajo pri pouku angleščine, so pomembni zaradi neposredne uporabnosti za učence v nadaljnjem izobraževanju, kasneje pa za njihovo poklicno delo in stalno izobraževanje, za širjenje njihovih komunikacijskih sposobnosti prek meja njihove materinščine tako v poklicu kot zasebnem življenju oz. za razvijanje njihove širše medkulturne komunikacijske sposobnosti. Razvijanje komunikacijske sposobnosti vseskozi poteka v povezavi z učenjem prvega tujega jezika in s kulturo ter materinščino učencev ob hkratnem ozaveščanju njenega pomena za učenčevo identiteto. Ob razvijanju medkulturne komunikacijske sposobnosti učenci primerjalno spoznavajo pomenotvorne in sporočevalne možnosti treh jezikovnih sistemov. Tako poleg že na prvi pogled očitnih uporabnih značilnosti pouk angleščine neposredno prispeva tudi k spoznavnemu razvoju učencev s širjenjem njihove vednosti o možnostih jezikovnega sporazumevanja, o jezikovnih sistemih in o njihovi kulturni določenosti s perspektive tujega jezika in tujih kultur. Prispeva pa tudi k njihovemu humanističnemu razvoju, saj jim omogoča neposreden stik z drugimi ljudmi in njihovimi kulturami. Kot most do drugih kultur in izziv za razumevanje njihove drugosti in drugačnosti pouk angleščine prispeva tudi k osebnostnemu razvoju, medtem ko hkrati z izpostavljanjem te drugačnosti in primerjalnih razlik krepi učenčevo narodnostno identiteto. Z navajanjem na jezikovno interakcijo pa razvija tudi njihove sposobnosti navezovanja osebnih, družbenih in medkulturnih stikov.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

V osnovni šoli ima učenje angleščine kot izbirni predmet iste splošne cilje kot obvezni predmet, vendar se uresničujejo z zmanjšano intenzivnostjo in v manjšem obsegu.

Z učenjem angleščine učenci na osnovni ravni:

- spoznavajo načine sporazumevanja in jezik kot eno od sredstev sporazumevanja;
- se ozaveščajo o sebi kot posamezniku in kot pripadniku skupnosti, tako družbene kot nacionalne/etnične in mednarodne skupnosti in ob tem razvijajo in krepijo lastne kulturne vrednote;
- spoznavajo in se ozaveščajo o razlikah med ljudmi, družbenimi in nacionalnimi skupinami, vrednotami in stališči ter se učijo spoštovati in ceniti to različnost;
- spoznavajo, da je angleščina sredstvo mednarodnega sporazumevanja, spoznavajo sebe kot učence in uporabnike jezika;
- širijo svoje sporazumevalne sposobnosti prek meja materinščine in v medkulturnem okolju;
- spoznavajo značilnosti, kulture in dosežke dežel, v katerih se govori angleščina;
- krepijo svojo radovednost, željo in potrebo po novem znanju in razvijajo sposobnosti za pridobivanje in ohranjanje znanja in spretnosti;
- razvijajo svoje spoznavne sposobnosti višje ravni, ki jim omogočajo učinkovito rabo informacij v novih okoliščinah;
- razvijajo ustvarjalnost, potrebo po izražanju;
- spoznavajo, da so soodgovorni za svoje učenje in znanje, in prevzemajo del odgovornosti za svoje učenje;
- učijo se spoznavati svoje občutke in čustva ter občutke in čustva drugih ter se nanje ustrezno odzivati;
- razvijajo sposobnosti kakovostne medosebne komunikacije in reševanja nesoglasij;
- razvijajo sposobnosti dela v skupini, medsebojnega sodelovanja in podpore;
- oblikujejo osebne cilje učenja, spoznavajo in kritično vrednotijo svoje dosežke ter si prizadevajo za izboljšanje;
- oblikujejo splošne kulturne in izobrazbene vrednote.

Za udejanjanje naštetih ciljev učenci usvajajo temeljna jezikovna znanja in razvijajo jezikovne sposobnosti:

1. Jezikovno znanje in sposobnost

Učenci:

- spoznavajo osnovne značilnosti angleškega jezika na glasoslovni, oblikoslovni, skladenjski in besedni ravni;
- razvijajo osnovne jezikovne sposobnosti za razumevanje govornih in pisnih besedil, govorno in pisno sporazumevanje.

☞ *Katalog znanja: Jezikovne sposobnosti, Sporočilni nameni, Didaktična priporočila: Jezikovne sposobnosti, Besedišče*

2. Sociolingvistična sposobnost

Učenci:

- razvijajo osnovne sposobnosti razumevanja besedil glede na sporočilni namen, sobesedilo in okoliščine sporazumevanja;
- razvijajo načine ustreznega besednega sporazumevanja in nebesednega odzivanja.

☞ *Didaktična priporočila*

3. Diskurzna sposobnost

Učenci:

- razvijajo osnovne strategije za razumevanje in za tvorjenje govornih in nekaterih pisnih besedil;
- razvijajo strategije za sodelovanje v pogovoru.

☞ *Operativni cilji: Poslušanje in slušno razumevanje, Govorno sporočanje, Branje in bralno razumevanje, Pisanje in pisno sporočanje, Didaktična priporočila: Poslušanje in slušno razumevanje, Govorno sporočanje, Branje in bralno razumevanje, Pisanje in pisno sporočanje*

4. Strateška sposobnost

Učenci:

- razvijajo osnovne sposobnosti izbire in usklajevanja sporočil;
- razvijajo sposobnosti premagovanja ovir pri razumevanju in pri nesporazumih;
- razvijajo sposobnosti upoštevanja sogovornikov.

☞ *Operativni cilji: Govorno sporazumevanje, Didaktična priporočila: Govorno sporazumevanje*

5. Družbeno-kulturna sposobnost

Učenci:

- širijo svojo komunikacijsko sposobnost prek jezikovnih meja materinščine;
- spoznavajo nekatere značilnosti angleško govorečih kultur za uravnavanje svojih sporočil.

☞ *Operativni cilji: Družbeno-kulturne sposobnosti, Teme, Didaktična priporočila: Družbeno-kulturne sposobnosti in samostojno učenje*

6. Strategije samostojnega učenja

Učenci:

- spoznavajo in razvijajo strategije samostojnega učenja – dejavnosti, ki pomagajo pri pridobivanju, shranjevanju, priklicu in uporabi podatkov in znanja.

☞ *Operativni cilji: Sposobnosti samostojnega učenja – spretnosti in procesni cilji, Didaktična priporočila: Besedišče, Preverjanje znanja: samoocenjevanje, portfolio*

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA

Operativni cilji pouka angleščine kot izbirnega predmeta so navedeni po naslednjih jezikovnih sposobnostih:

- poslušanje in slušno razumevanje,
- govorno sporočanje,
- branje in bralno razumevanje,
- pisanje in pisno sporočanje.

Posebej so opredeljeni cilji za družbeno-kulturne sposobnosti in razvijanje samostojnega učenja.

3.1 CILJI

3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje

CILJI	VRSTE SLUŠNIH BESEDIL (PRIMERI)
Učenci: • razčlenjujejo govor v smiselne besede in fraze • povezujejo sporočilo s prejšnjim znanjem • iz besedila izluščijo bistvene informacije • poiščejo določene podatke v besedilu, • prepoznajo nekatere zunaj-besedilne okoliščine	• zgodbe, poročila, opisi (oseb, krajev, dogodkov, dejavnosti ipd.), pripovedi • pogovori dveh ali več ljudi o vsakdanjih temah in v vsakdanjih situacijah (npr. dom, nakupovanje, razred itd.) • intervjuji, navodila (npr. recepti, opis poti, navodila za uporabo) • radijske in TV-reklame (npr. za hrano in pijačo, itd.) • vremenska poročila in napovedi, pesmi in izštevance itd.

3.1.2 Govorno sporočanje

CILJI	UČENEC SODELUJE PRI NASLEDNJIH DEJAVNOSTIH
Učenci: • črkujejo svoja imena in nekaj drugih pogosto rabljenih besed • predstavljajo sebe, svoje družine in prijatelje (npr. videz, navade) • poročajo in pripovedujejo o dogodkih in dejavnostih v bližnji preteklosti in sedanosti ter o načrtih in namerah za prihodnost	• predstavljanje sebe, svoje družine in prijateljev (npr. videz, značaj, navade) • poročanje in pripovedovanje o dogodkih in dejavnostih v bližnji preteklosti in sedanosti ter o načrtih in namerah za prihodnost • pripovedovanje o svojem okolju (npr. domu, kraju) in ugotovitvah (npr. poskusa, branja) • dajanje mnenja o ljudeh, krajih, dogodkih in dejavnostih • nakupovanje hrane, oblačil, časopisov ipd. • dogovarjanje za dejavnosti, npr. za obisk kina; konjički in športne dejavnosti

CILJI	UČENEC SODELUJE PRI NASLEDNJIH DEJAVNOSTIH
• pripovedujejo o svojem okolju (npr. domu, kraju) • simulirajo izvirne dejavnosti, npr. nakupovanje • dogovarjajo se za dejavnosti, npr. konjičke, športne dejavnosti, obisk kina • dajejo informacije in vprašujejo po njih, npr. za pot/smer, navodila, recepti	• dajanje informacij in vpraševanje po njih (npr. za pot/smer, navodila, recepti) itd.

Dejavnosti so lahko enogovorne ali večgovorne in predstavljajo medosebno sporazumevanje ali pa simulirajo dejavnosti po prenosnikih, npr. telefonu. Govorne dejavnosti so pretežno vodene, torej z različnimi iztočnicami ali vzorci.

3.1.3 Branje in bralno razumevanje

CILJI	VRSTE BESEDIL S TEMAMI (PRIMERI)
Učenci: • razlikujejo med zapisom in govorom • sklepajo o besedilu in vsebini • prepoznavajo nekatere zunajbesedilne okoliščine • iščejo določene informacije • izluščijo glavno misel besedila • razumejo pomembne podrobnosti v besedilu • prepoznavajo zveze med deli besedila	• krajše pripovedi, zgodbe, basni, pravljice, pesmi, izštevanka • šale, anekdote, stripi • zasebna pisma, razglednice • zapiski, sporočila • obvestila, oglasi in reklame, radijski in TV-sporedi • opisi oseb, živali, krajev, postopkov • pripovedi in poročila o dogodkih in dejavnostih, ki so se zgodili pred kratkim • navodila (za uporabo, igro); recepti, opisi poti ali smeri • kratki življenjepisi (npr. znanih osebnosti) • članki iz mladinskih časopisov na določeno temo itd.

3.1.4 Pisanje in pisno sporočanje

CILJI	VRSTE BESEDIL S TEMAMI (PRIMERI)
Učenci: • zapisujejo (prepišejo, zapišejo po nareku, samostojno dopolnijo) • pisno sporočajo s pomočjo vodnih nalog	• zasebno pismo, npr. prijatelju, s katerim si dopisuje, o sebi, svojem kraju, šoli ipd. • razglednica, npr. prijatelju s počitnic; voščilnica, vabilo • obrazec za osebne podatke • sporočilo, obvestilo, mali oglas • navodila, npr. za igro, za izdelavo nečesa, recept • dnevnik • strip • intervju, npr. z učiteljem, novim učencem, anketa itd.

Dejavnosti pisnega sporočanja so samo vodene: pisanje s pomočjo vzorčnih besedil, ključnih besed ali drugih iztočnic, slikovnega gradiva ipd.

3.1.5 Družbeno-kulturne sposobnosti

Cilji razvijanja medkulturnih sposobnosti se prepletajo in delno prekrivajo s temami in sporočilnimi nameni.

Učenci:

- kažejo zanimanje za svojo in druge kulture;
- seznanjajo se z osnovnimi navadami in običaji ciljnih kultur;
- spoznavajo norme obnašanja v svoji in ciljnih kulturah (npr. nebesedna komunikacija, dogovori in konvencije v besedni komunikaciji);
- primerjajo svoje navade z navadami drugih in z navadami ciljnih kultur, iščejo podobnosti in razlike;
- iz besednega in slikovnega gradiva ter z opazovanjem ravnanja ljudi sklepajo o vrednotah in normah;
- spoznavajo nekatere kulturne in civilizacijske značilnosti dežel ciljnega jezika.

3.1.6 Sposobnosti samostojnega učenja

Te sposobnosti niso vezane zgolj na en jezik. Učenci jih razvijajo vzporedno s prvim tujim jezikom in spoznavajo možnosti njihovega prenosa iz tega jezika.

A) Spretnosti

Učenci se učijo uporabljati razne vire, kot so učbeniki, slovarji in priročne slovnice.

Učenci se uvajajo v rabo:

dvojezičnih slovarjev (angleško-slovenski in slovensko-angleški):

- iskanje gesel v dvojezičnih slovarjih;
- razumevanje funkcije besed in pomenov;
- razumevanje razlage pomena;
- branje fonetičnega zapisa;

enojezičnih slovarjev, prirejenih za učence:

- iskanje gesel.

Učenci se uvajajo v rabo **priročnih slovníc** z razlagami v slovenščini, prirejenih za učence: s pomočjo kazala vsebine, stvarnega kazala, hierarhije naslovov in oštevilčenj poiščejo določene informacije.

B) Procesni cilji

Naslednje dejavnosti pomagajo učencem izboljšati učenje in ohranjanje znanja ter povečati njihovo samostojnost. Pri doseganju teh ciljev jih vodi učitelj skozi učni proces in navodila za samostojno delo. Poimenovanje kaže na to, da je doseganje teh ciljev proces, ne pa da jih bodo učenci dosegli v določenem obdobju.

Učenci:

- osredotočajo svoje učenje: povezujejo nove informacije s tem, kar že znajo, usmerjajo pozornost, odlagajo govor z namenom, da se osredotočijo na poslušanje;
- razvrščajo in načrtujejo učenje: spoznavajo načine učenja jezika, organizirajo si kraj in čas učenja, postavljajo si kratkoročne in dolgoročne cilje učenja, ugotavljajo namen dejavnosti in nalog, načrtujejo pristop k nalogi oz. dejavnosti, iščejo in uporabljajo različne možnosti za vajo in urjenje;
- spremljajo in vrednotijo svoje učenje;
- povezujejo nove informacije s starimi, znanje prenašajo v nove situacije;
- ustvarjajo miselne povezave (asociacije), uporabljajo podobe in zvoke (miselni vzorci, ključne besede, zvočne podobe besed);
- zapisujejo, povzemajo, označujejo, podčrtujejo;
- spodbujajo sami sebe (pozitivna gesla, samonagrajevanje), manjšajo strah, bojazni (tehni-ke sproščanja, uporaba primerne glasbe);
- sodelujejo z drugimi – npr. s sošolci ali s tistimi, ki znajo ciljni jezik;
- vživljajo se v druge (empatija), npr. razumevanje drugih ljudi in kultur, zavedanje misli in občutij drugih.

3.2 TEME

Tematska področja, ki jih obravnavamo pri pouku angleščine, se v veliki meri navezujejo na vsebine drugih šolskih predmetov. Teme so osnova za jezikovne dejavnosti, s katerimi učenci razvijajo svoje jezikovno znanje in sposobnosti, stališča, vrednote ipd., poudarek pa ni na reprodukciji te vsebine.

Teme izbirajo učitelji po naslednjih načelih:

- postopnost uvajanja: od bližnjega k daljnemu, od znanega k neznanemu, od lažjega k težjemu,
- skladnost z drugimi vzgojno-izobraževalnimi področji,
- skladnost z interesi, sposobnostmi in starostjo učencev,
- aktualnost,
- potreba/uporabnost,
- pedagoška vrednost,
- pogostost.

Pri izbirnem predmetu naj pri izboru tem sodelujejo tudi učenci glede na svoje potrebe in interese.

Okvirne teme so navedene linearno in se omenjajo samo enkrat. Zaradi narave učenja pa je treba iste vsebine večkrat utrjevati pri različnih dejavnostih. Tako se pri pouku iste vsebine lahko pojavljajo večkrat, ponavadi v drugih, in, glede na prejšnje znanje, zahtevnejših komunikacijskih situacijah. Teme so lahko obdelane z različnih vidikov: vidik učenca, njegova razmerja z bližnjim okoljem in splošnejša, širša, morda globalna vprašanja.

Predlaganih tem ni nujno obravnavati po navedenem vrstnem redu. Ne glede na to pa je pri načrtovanju treba upoštevati, da so nekatera znanja nujna za usvajanja novih (npr. učenci morajo znati povedati številke, da lahko povedo, koliko so stari in kakšna je njihova telefonska številka).

Predlagane okvirne teme za izbor pri pouku angleščine kot izbirnega predmeta:

- predstavljanje sebe in drugih; videz, telo in deli telesa
- oblačila
- hrana in pijača
- počutje in pogosta obolenja
- interesi, želje, čustva, občutki (npr. sreča, presenečenje)

- družinski člani, prijatelji
- poklici

- učilnica, šolski predmeti
- zabava, konjički, vzorniki

- dom, prostori in oprema v stanovanju
- zanimivosti kraja in dežele
- promet

- barve, oblike
- časovna razmerja: ure, koledar
- okolje, npr. vreme, podnebje, lastna skrb za okolje
- živali, domače živali

- sporazumevanje v različnih okoljih in nejezikovna izrazna sredstva
- osnovne navade (lastne in tuje) ter običaji
- prazniki in osebni prazniki, voščila, čestitke
- sodobna tehnologija, npr. računalniška, mediji

3.3 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Angleščina je tesno povezana s slovenščino in s prvim tujim jezikom. Vse medpredmetne povezave so načrtno usmerjene k učenčevemu razvoju medkulturne jezikovne zavesti in s tem tudi k razvoju lastne identitete.

Učenci, ki se začnejo učiti angleščino kot izbirni predmet, imajo že izkušnje z učenjem prvega tujega jezika. Učitelj lahko te izkušnje s pridom izkoristi z opozarjanjem na podobnosti in razlike v obeh jezikih.

Pri vsebinah, ki jih učenci obravnavajo pri pouku angleščine, lahko zagotovimo povezanost tudi s poukom **naravoslovnih** in **družboslovnih** predmetov in **prometne vzgoje**. Učenci s pomočjo **informacijskih** znanj uporabljajo računalniške programe za tvorbo besedil, učenje angleščine itd. Zelo pomembne povezave so tudi z **glasbeno, likovno, umetnostno, zdravstveno** in **prometno** vzgojo.

Konkretne povezave z drugimi predmetnimi področji so možne na:

- vsebinski ravni (npr. 'hrana in pijača' v povezavi z gospodinjstvom, zdravstveno vzgojo, 'moje telo' v povezavi z naravoslovjem in tehnologijo, biologijo, zdravstveno vzgojo itd.),
- ravni znanja in sposobnosti (npr. pri angleščini učenci razvijajo sposobnosti razumevanja pisnih besedil, kar jim pomaga pri pridobivanju informacij iz pisnih besedil tudi pri drugih predmetih),
- organizacijski ravni (npr. učenci sodelujejo v medpredmetnem projektu, npr. šolskem glasilu v obeh jezikih, projektu na skupno temo itd.).

Priporočamo, naj se učitelji angleščine pri letnem in tedenskem načrtovanju pouka povežejo z učitelji prvega tujega jezika, z učitelji angleščine kot prvega tujega jezika in z učitelji drugih predmetov ter z njimi uskladijo vsebine pouka.

4 SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pri poučevanju tujih jezikov je zelo pomemben odnos, ki ga učitelj vzpostavi z učenci. Če je ta odnos pristen in učitelj učenca upošteva kot enakopravnega sogovornika, potem je učenje in usvajanje jezika mnogo bolj učinkovito. Učitelj se trudi, da je ozračje v razredu prijazno, sproščeno, hkrati pa delovno. Učence poskuša spoznati in upoštevati njihove individualne posebnosti in sposobnosti ter jih motivira, da svoje sposobnosti kar najbolj razvijajo. Učenje tujega jezika pod prisilo ali v strahu je neučinkovito, komunikacija pa šibka ali celo nemogoča.

Angleščina kot drugi tuji jezik je izbirni predmet. Kot tak zahteva še večjo učiteljevo strpnost in metode dela, ki ne povzročajo težav tistim učencem, ki so se odločili za izbirno učenje angleščine, a jim to dela težave.

Pouk angleščine, tudi kot izbirnega predmeta, naj vedno izhaja iz zadnjih dognanj uporabnega jezikoslovja, pedagoških in psiholoških ved o učenju in poučevanju jezika in iz pozitivnih domačih in tujih izkušenj pri učenju in poučevanju jezikov. Na njih temeljijo tudi ta didaktična priporočila, ki skušajo povezati spoznanja teorije s prakso ter želijo biti dovolj splošna, dinamična in nedogmatična, da bodo učiteljem v pomoč, hkrati pa njihove ustvarjalnosti ne bodo omejevala.

Sodoben pouk angleščine naj bo načrtovan tako, da je osredotočen na učence in na proces učenja. To pomeni, da upošteva učenčevo starost, sposobnost, potrebe in interese, hkrati pa ponuja čim več možnosti za tvorno sodelovanje. Danes so učenci obkroženi s številnimi informacijami, zato se spreminja tudi vloga učitelja. Pri pouku angleščine učitelj ni več edini vir znanja in informacij, marveč usmerjevalec, spodbujevalec učenja. Tudi poučevanje ni enostavno prenašanje znanja. Učitelj naj učence spodbuja k razmišljanju, samostojnemu učenju, uporabi znanja in razmišljanju o svojem delu.

Poleg jezikovnega znanja in sposobnosti razvijajo učenci v skladu s splošnimi cilji predmeta tudi miselne, socialne in druge sposobnosti. To jim omogoča uporaba ustreznih oblik dela in dejavnosti, npr. delo v dvojicah ali skupinah, s katerimi razvijajo sposobnosti sodelovalnega učenja, samozavest in pozitivno samopodobo.

Dejavnosti naj bodo čim bolj raznovrstne, kajti le tako bodo učenci primerno motivirani, in bodo hkrati imeli možnost razvijanja različnih sposobnosti in spretnosti. Pri načrtovanju pouka naj učitelji upoštevajo različne spoznavne in učne stile učencev, zato pripravijo dejavnosti za vizualne (vidne), slušne in kinestetične (gibalne) stile učenja. Dejavnosti naj dajejo vsem učencem

možnost, da vanje vključujejo svoje izkušnje in spoznanja ter da se naučijo kritično sprejemati informacije.

Učenci naj tudi pri izbirnem predmetu prevzemajo odgovornost za samostojno delo in manjšo odvisnost od učiteljev: zavedajo naj se, da je njihov uspeh oziroma neuspeh povezan z vrsto nejezikovnih znanj in uspešnih učnih strategij, ki omogočajo samostojnejše učenje. Pri razvijanju jezikovnega znanja pa se navajajo tudi na uporabo slovarjev, priročnikov in drugih pripomočkov.

Pri pouku učitelji uporabljajo metodo pozitivne motivacije, ki spodbuja učenčeve lastne napore, in se izogibajo negativni kritiki, ki zavira komunikacijo v razredu. Popravki učiteljev naj bodo spodbudni in temeljito razloženi, kar največkrat pa naj imajo učenci možnost, da se popravijo sami ali med seboj.

Učni pripomočki

Sodoben pouk angleščine naj bo organiziran s sodobnimi pripomočki za celostno usvajanje jezika: z bogatim slikovnim gradivom za nazoren prikaz določene tematike in spodbujanje pomnjenja, z realijami, izvirnimi jezikovnimi gradivi, avdio- in videogradivi, po možnosti pa tudi s posebej pripravljeno računalniško programsko opremo ali s komercialnimi računalniškimi programi, npr. urejevalniki besedil.

Učenje s pomočjo računalnika učence zelo motivira in jih spodbuja k samostojnemu učenju. Sodobni programi za razvijanje sposobnosti branja, pisanja, jezikovnega znanja, besedišča in celo poslušanja in govora omogočajo učitelju prilagoditev besedil in nalog za doseganje določenih ciljev, nekateri pa so uporabni in dosegljivi tudi za samostojno delo v knjižnici ali doma.

Učenje angleščine poteka celostno, znotraj tega pa učenci razvijajo sposobnosti poslušanja in slušnega razumevanja, branja in bralnega razumevanja, govornega in pisnega sporočanja. Jezikovne sposobnosti (slovnica, besedišče) so podlaga tem dejavnostim. V nadaljevanju predlagamo nekaj načinov za razvijanje teh sposobnosti in znanj.

4.1 POSLUŠANJE IN SLUŠNO RAZUMEVANJE

Besedila, ki jih učenci poslušajo, ustrezajo njihovim kognitivnim sposobnostim, starosti, interesom in potrebam. Misli so izražene jasno in neposredno ter si logično sledijo, v pomoč so ponavljanja in vzporedne strukture. Govor je nekoliko počasnejši od normalnega, izgovarjava je jasna, govorniki pa nimajo posebnih narečnih značilnosti. Poleg učitelja učenci poslušajo tudi avdio- in videogradiva. Priporočamo, da so vključeni tudi rojeni govorniki angleščine.

Učenci razvijajo svoje sposobnosti slušnega zaznavanja, razlikovanja in razumevanja pri vsakem stiku z govornimi besedili v angleščini, sistematično pa z dejavnostmi za razvijanje teh sposobnosti. Dejavnosti so lahko povezane z nebesednim ali besednim odzivom, samostojne ali integrirane z drugimi sposobnostmi (npr. govor, pisanje).

Glede na sosledje govorimo o treh vrstah dejavnosti:

a) **Dejavnosti pred poslušanjem**, npr.

- pogovor o temi besedila,
- preučevanje slikovnega gradiva,
- predstavitev ključnih fraz/besed,
- preverjanje dosedanjega poznavanja teme/vsebine (z vodenimi nalogami, kot je izpolnjevanje tabel ipd., vprašanji),
- seznanitev z nalogo, ki jo bodo reševali med poslušanjem.

Te dejavnosti usmerjajo učenčevo pozornost na besedilo, ki ga bodo slišali, in preverjajo poznavanje teme, besedišča ipd.

b) **Poslušanje vzporedne dejavnosti**, npr.

- nebesedni odziv (risanje, barvanje, izpolnjevanje tabel, obkrožanje, sledenje besedilu na sliki, dopolnjevanje slike),
- kratek besedni odziv (učenci vpišejo posamezne besede v tabeli, poimenujejo osebe in stvari, dopolnjujejo besedilo z redkimi vrzelmi).

Ko so učenci osredotočeni na poslušanje, ne morejo hkrati brati daljših besedil in zapisovati, zato pripravimo ustrezne vzporedne naloge z minimalnim branjem in kratkim odzivom. Namen teh nalog je beleženje podatkov, ki jih učenec pridobi s poslušanjem, in ugibanje o tem, kar bo v besedilu sledilo.

c) Dejavnosti po poslušanju

Učenci se na besedilo odzivajo

- *nebesedno*, npr.
  - s telesnim odzivom (dvignejo roko ob dogovorjeni informaciji, opravijo dejavnost ipd.),
  - z drugimi nebesednimi dejavnostmi: označijo, uredijo, razvrstijo ali dopolnijo slike, rišejo, sledijo grafični podobi – zemljevidu ipd.) ali
- *besedno*, npr.
  - z odgovori na odločevalna vprašanja, Wh-vprašanja, prav/narobe/ni v besedilu, z reševanjem nalog izbirnega tipa,
  - z vpisovanjem manjkajočih besed v besedilu, zapisovanjem podatkov,
  - s povezovanjem besedila s slikami, govorcev z izjavami,
  - z obnovo ali pripovedovanjem o vsebini.

S temi dejavnostmi razvijamo in preverjamo doseganje ciljev poslušanja in slušnega razumevanja.

Vrste besedil, ki ji učenci poslušajo, so

- zgodbe, poročila, opisi (oseb, krajev, dogodkov, dejavnosti ipd.),
- pogovori dveh ali več ljudi o vsakdanjih temah in v vsakdanjih situacijah (npr. dom, nakupovanje, razred itd.),
- intervjuji, navodila (npr. recepti, opis poti, navodila za uporabo),
- radijske in TV-reklame (npr. za hrano in pijačo, itd.),
- vremenska poročila in napovedi, pesmi in izštevanka; anekdote itd.

4.2 GOVORNO SPOROČANJE

Čeprav komunikacijski pristop poučevanja zadeva razvijanje vseh spretnosti in povezovanje njihove uporabe, je posebno pozornost treba posvečati razvijanju govornih spretnosti, ki bodo učence usposobile in jih opogumile, da se v različnih vsakodnevnih situacijah in posebnih okoliščinah primerno odzovejo. Uspešne so tiste dejavnosti, v katerih sodeluje kar največ učencev, ki glede na svoje znanje in interese tvorno sodelujejo. To jim omogočimo z delom v dvojicah ali majhnih skupinah. Dobra organizacija dela v skupinah prepreči težave z disciplino in premosti razlike v znanju ter sposobnosti učencev.

Dejavnosti učencev so praviloma dvogovorne ali večgovorne, izjemoma enogovorne. Najpogosteje gre za osebni stik govorcev, lahko pa simulirajo telefonski pogovor.

Govorne dejavnosti so pri izbirnem predmetu pretežno vódene. Učenci igrajo igre, odgovarjajo na vprašanja, si izmenjujejo informacije (t. i. information gap), kasneje igrajo vloge, se pogovarjajo s sošolci, delavci šole ali starši (intervju), postopoma pa uvajamo tudi bolj samostojne dejavnosti (pripovedovanje, poročanje). V pogovoru naj učenci izmenjujejo mnenja o stvareh in situacijah. Pomembno je, da je namen pogovora smiseln, tako da učenci dejansko iščejo informacije, pridejo do neke ugotovitve ali realnega zaključka, v katerem oblikujejo svoja stališča.

Temo pogovora učitelj najprej predstavi ali pa jo učenci prepoznajo iz situacije oz. slikovnega gradiva. Navodila morajo biti čim bolj jasna, naredimo lahko še vzorčni primer. Včasih že sama tema spodbudi učence, da začnejo govoriti, spet drugič pa je treba premagati začetno zadrego z izborom poročevalca ali pa s tem, da določimo vrstni red poteka pogovora. Za učence je pomemben namen vaje, ki se pokaže v končnem rezultatu, zato moramo ob koncu dejavnosti narediti povzetek na različne načine – učenci lahko predstavijo svoje rezultate in jih ovrednotijo, lahko pa upoštevajoč različne sklepe skupin, sestavimo skupinsko verzijo rešitve.

Učenci se učijo tvorno sodelovati v pogovoru. Pogovorne spretnosti naj vključujejo tudi sposobnost, da prisluhnemo tistemu, kar želi kdo povedati, in ga brez potrebe ne prekinjamo, ter sposobnost, da povemo to, kar je bistveno, na primeren in jasen način.

Pri govoru v angleškem jeziku učenci razvijajo različne komunikacijske strategije, ki jih uporabljajo tudi v maternem jeziku in prvem tujem jeziku: kadar iščejo, kako bi nekaj povedali, uporabljajo mašila, pomembne vsebine ponavljajo ali parafrazirajo. Besedo, ki se je ne spomnijo, naj nadomestijo s splošnejšo besedo ali zaimkom, z opisom ali bližnjimi sopomenkami, pomagajo pa si lahko tudi z gestami, s prikazom in z mimiko.

Učitelj je pri pouku pozoren na elemente, ki pripomorejo k učinkovitejšemu govoru, in nanje opozarja tudi učence. Ti elementi so naštetí v poglavju o preverjanju in ocenjevanju znanja.

Izgovarjava

Izgovarjava, intonacija, naglasi in poudarki se razvijajo skozi vsa leta učenja. K temu pripomorejo ustrezni modeli, še zlasti v prvih letih učenja, učiteljeva vzorna izgovarjava in občasne vaje za boljšo izgovarjavo.

Pri učenju angleščine kot drugega tujega jezika učenci sklepajo o pomenu in izgovarjavi na osnovi jezika, ki so se ga prej učili. Učitelj učence sproti opozori na besede, ki so si na videz podobne (npr. nemško 'wer' – 'where', 'wo' – 'who' itd.) in po potrebi posebej utrjuje pravilno rabo in izgovarjavo.

Od učencev pa ne pričakujemo, da bodo govorili kot rojeni govorci ene od variant angleščine, bodisi britanske, ameriške ali katere druge. Tudi dosledna raba samo ene je ob obilnih možnostih učenja ob različnih medijih nemogoča (usvajanje jezika), težimo pa k temu, da bo izgovarjava razumljiva in sprejemljiva.

Popravljanje odklonov in napak

Odkloni predstavljajo vmesne faze pri razvijanju jezikovnih sposobnosti in kažejo, kakšen je jezikovni razvoj posameznih učencev. Učitelju so zato pomembna povratna informacija o napredku učencev in pomoč pri načrtovanju pouka.

Kadar učenci vadijo natančnost govora, jih opozorimo na napake. Sami ali s pomočjo sošolcev naj jih poskusijo popraviti, šele nato jih popravi učitelj. Med vajo spontanega, tekočega govora pa učencev ne prekinjamo. Napake si zabeležimo, jih predstavimo in popravimo po dejavnosti ali pa pripravimo primerne vaje za njihovo odpravljanje. Prepogosto prekinjanje in popravljanje namreč vzgaja od učitelja odvisne, skromne, nesamostojne in plahe uporabnike jezika.

4.3 BRANJE IN BRALNO RAZUMEVANJE

Branje je zelo dejaven proces, saj nenehno vključuje napovedovanje, preverjanje domnev ali napovedi in postavljanje vprašanj.

K besedilu in razvijanju sposobnosti branja in bralnega razumevanja pristopamo celostno, to je s stališča celega besedila in obbesedilnih prvin (npr. slikovno gradivo, oblika besedila). Učenci prvenstveno sprejemajo in razumevajo besedilo v smiselnih sklopih in ne besedo za besedo. Prve vaje v branju so namenjene ozaveščanju o razlikah med pisno in govorno angleščino, vaje bralnega razumevanja pa so namenjene usposabljanju učencev, da bodo lahko nova ali neznana besedila brali z ustrežno hitrostjo in jih glede na njihov namen primerno razumeli.

Poleg tradicionalnih vrst besedil se učenci uvajajo v branje razpredelnic, grafikonov in podobnega.

Delo z besedilom lahko razdelimo v tri stopnje:

a) **Dejavnosti pred branjem**

Najpogosteje so to govorne naloge. Namen dejavnosti pred branjem je, da učence k branju pritegnemo, pri njih zbudimo zanimanje, aktiviramo njihove izkušnje, učenci osvežijo predhodno znanje o temi in jih s tem pripravimo na delo. Včasih se predbralne dejavnosti osredotočajo na jezik, na določene dele besedišča ali na slog pisanja.

Dejavnosti so, npr.:

- ugibanje o vrsti in/ali vsebini besedila, sporočilnem namenu,
- napovedovanja, ki jih po branju učenci poskušajo potrditi ali zavreči.

b) **Branju vzporedne dejavnosti**

Dejavnosti naj bodo omejene in izbrane, odvisno od zahtevnosti in dolžine besedila. Učenca naj ne ovirajo pri branju in tako onemogočajo razumevanje. Dejavnosti z nebesednim ali kratkim besednim odzivom so, npr.:

- sledenje navodilom (receptom, navodilom za izdelavo, opisom smeri),
- prenašanje podatkov v razpredelnice,
- povezovanje besedila s slikami ali diagrami,
- podčrtovanje zanimivih in uporabnih izrazov,
- delanje beležk, zapisovanje svojih reakcij na besedilo,
- urejanje pomešanih gesel, slik.

c) **Dejavnosti po branju**

Te dejavnosti so navadno namenjene preverjanju razumevanja prebranega besedila.

To so, npr.:

- odgovori na vprašanja, izbira pravih in napačnih trditev,
- urejanje pomešanih delov besedila (stavkov, odstavkov),
- lastna razlaga besedila, lahko tudi v slovenščini.

Uporabimo tudi nekatere dejavnosti, naštetih pri branju vzporednih dejavnostih.

Zaradi močne medsebojne povezave med branjem in pisanjem so dejavnosti po branju lahko vezane na vaje v spretnostih pisnega ali govornega sporočanja. Učenci lahko pripovedno besedilo spremenijo v dramsko, intervju v igro vlog, zgodbe lahko ilustrirajo, z jezikovnega vidika pa lahko zgodbo npr. napišejo v drugem času ali z nadomeščanjem besed s sopomenkami.

Vrste besedil, ki jih berejo učenci:

- krajše pripovedi, zgodbe, pesmi, izštevankе,
- šale, anekdote, stripi,
- zasebna pisma, razglednice,
- zapiski, sporočila,
- obvestila, oglasi in reklame, radijski in TV-sporedi,
- opisi oseb, živali, krajev, postopkov,
- pripovedi in poročila o dogodkih in dejavnostih,
- navodila (za uporabo, igro), recepti, opisi poti ali smeri,
- kratki življenjepisi (npr. znanih glasbenih zvezdnikov, športnikov, pisateljev in umetnikov),
- članki iz revij za učenje angleščine itd.

Zahtevnost in dolžina besedil naj bosta seveda prilagojeni starosti učencev in omejenemu jezikovnemu znanju.

4.4 PISANJE IN PISNO SPOROČANJE

Pisanje se od govora bistveno razlikuje. Med bralcem in piscem ponavadi ni neposrednega stika in pisec nima povratne informacije o razumevanju besedila.

Napake, ki jih pri govoru dopuščamo, so pri pisanju nesprejemljive, nekoherentnost pa povzroča bralcu velike težave in lahko onemogoči sporazumevanje. Zato mora biti pisanje natančnejše in še bolj organizirano kot govor, pisec pa mora imeti dovolj časa, da dobro premisli ter svoje osnutke preoblikuje in dovrši.

Pisanje, in še posebej pisno sporočanje, je spoznavno zahtevna dejavnost, zato jo pri izbirnem predmetu razvijamo le v omejenem obsegu. Pri pisanju govorimo o spretnosti pisanja (prepisovanja, zapisovanja) in o pravem pisnem sporočanju.

Učenci morajo imeti razlog za pisno sporočanje. Dobra motivacija je npr. dopisovanje z vrstniki v angleščini.

Pred pisanjem se učenci o temi pogovarjajo, poslušajo ali berejo besedilo. Učenci ob tem nizajo miselne zveze in krešejo domislice, ugotavljajo ključne ali vezne besede in fraze, oblikujejo

vodilne stavke, delajo beležke, ki jih pozneje širijo v cele povedi, itd. Razprava pred pisanjem in izmenjava podatkov se lahko razvije tudi ob opisovanju slik, diagramov, predmetov. Začnemo lahko s pisanjem v skupinah, v katerih se delo in odgovornost razdelita, in potem ko učenci dodobra spoznajo zakonitosti pisanja, nadaljujejo individualno.

Bralec učenčevih besedil ni le učitelj, marveč tudi sošolci, starši in širša javnost (šolski časopisi itd.).

Učenci ob branju in pisanju spoznavaajo najprej zgradbo stavka in povedi, potem tudi odstavka in besedila ter postopoma začnejo razvijati nekatere osnovne strategije smiselne zgradbe pisnega sestavka.

Pravopis

Pravilen zapis besed, velike začetnice in ločila sodijo k učenju pisanja, vendar ne predstavljajo glavnega cilja. Učenci se navajajo, da med končnim urejanjem pregledajo besedilo tudi s tega vidika in popravijo pomanjkljivosti.

Pravopisno pravilnost pa lahko razvijamo tudi z nareki. Hkrati s pravopisno pravilnostjo razvijajo učenci tudi druge sposobnosti (pozornega poslušanja, razločevanja glasov in besednih zvez, razumevanja besedila in zvez med deli besedila). Praviloma narekujejo povedi ali še boljše besedila. Narekuje lahko učitelj ali pa učenci, če ima vsak en del povedi ali besedila (medsebojni narek). S pomočjo nareka pa učenci dopolnjujejo besedilo z vrzeli ali dokončajo besedilo.

Kot pri vsaki drugi interaktivni dejavnosti učenci pri nareku razvijajo sposobnosti sodelovalnega učenja.

4.5 RAZVIJANJE JEZIKOVNIH SPOSOBNOSTI

Poučevanje slovničnih struktur pri angleščini kot izbirnem predmetu naj ne bo osrednje opravilo učiteljev, ampak naj ima podporno vlogo. Jezikovne sposobnosti učencem pomagajo pri razumevanju besedil in sporočanju. Te sposobnosti usvajajo postopoma, vendar ne po navidezni formalni preprostosti oz. zapletenosti (npr. glagolski čas 'present simple' še ne pomeni, da je za učenje lažji kot na primer prihodnjik z 'will' in da se ga bodo učenci prej naučili).

Učenci so že dokaj izkušeni učenci jezikov, zato se lahko naslonimo na njihove izkušnje pri učenju in na znanje prvega tujega jezika. Pristop k razvijanju jezikovnih zmožnosti naj temelji na opazovanju jezika, inteligentnem ugibanju, ki dopušča tudi zmote in odklone, in šele nato na prepoznavanju struktur, ugotavljanju pravil, urjenju in rabi. Učenci imajo možnost, da usvojene strukture vadijo v preprostih reproduktivnih nalogah, pa tudi v samostojni rabi, čeprav z napakami.

Ciklično vračanje k že znanim strukturam bo učencem omogočilo, da usvojijo znanje, ki ga dotlej še niso, oz. da izboljšajo rabo teh struktur.

Slovnične strukture uvajamo postopno in jih utrjujemo s smiselnimi vajami v realističnih in komunikativnih situacijah. Učenje je učinkovitejše, če so vključene v sobesedilo oz. iz njega izhajajo.

Učenci si bodo pomen in rabo slovničnih struktur in komunikacijskih vzorcev bolje zapomnili, če jih bodo učitelji opozorili na podobnosti oziroma razlike v slovenščini in angleščini, oz. v prvem tujem jeziku in angleščini.

Da bodo sami znali uporabljati slovnične strukture, je potrebno veliko število smiselnih primerov in upoštevanje dejstva, da je za nekatere slovnične strukture dovolj, da jih učenci le prepoznajo in razumejo, druge, omejene, pa naj znajo bolj ali manj zanesljivo tudi samostojno rabiti (glej Temeljni standardi znanja).

Slovničnih pravil, ki osvetljujejo jezikovne strukture in rabe, pa učenci ne reproducirajo in znanje pravil ni predmet ocenjevanja.

Besedišče

Pomen besedišča v angleščini je zelo velik, saj predstavlja enote, s pomočjo katerih učenci gradijo večje enote, to je stavke in povedi.

Besedišče, ki ga učenci pridobivajo, je lahko receptivno (pasivno, učenci besede le prepoznavajo in razumejo, včasih tudi s pomočjo sobesedila ali okoliščin) ali produktivno (aktivno, učenci znajo besede ustrezno rabiti v govornem in pisnem sporočanju). Obseg receptivnega besedišča je bistveno večji od produktivnega.

Vrste besed, ki jih pridobivajo učenci, so:

- stalne besedne zveze (npr. 'Good morning', 'bread'n'butter' ipd.); teh se učenci učijo kot celote,
- zaprti besedni sklopi: slovnični: zaimki, vezniki itd. in nekatera poimenovanja, npr. dnevi, številke itd.,
- odprti besedni sklopi oziroma t. i. vsebinske besede: samostalniki, pridevniki itd.

Kriterij za izbor besedišča je lahko pogostost rabe besed, vendar besedišče pogosteje izbiramo glede na potrebe učencev in cilje pouka, preprostost/težavnost besed, eno- oz. večpomenskost itd.

Količina leksikalnih enot (besed, idiomov, fraz), predstavljenih v eni učni uri, je odvisna od ciljev pouka. Če gre za razvijanje receptivnega besedišča, je lahko večja, pri produktivnem pa ne moremo pričakovati, da si bodo učenci zapomnili več kot povprečen odrasli.

Poučevanje novega besedišča naj izhaja iz sobesedila oz. situacije in ob vidnih ter drugih podporah v okolju. Za delo z novim besediščem morajo biti učenci primerno motivirani, zato so izredno uporabne jezikovne igre, pri katerih utrjujejo znanje novih besed v smiselnih situacijah, ne da bi se tega zavedali. Besedišče se močno veča tudi z branjem.

Poleg pridobivanja besedišča je potrebno stalno utrjevanje v različnih situacijah in besedilih. Že od vsega začetka naj učenci razvijajo metode in sredstva za ohranjanje in dograjevanje besedišča (npr. lasten (slikovni) slovarček, kartice, miselni vzorci, uporaba slovarjev itd.).

4.6 VZPOREDNA RABA SLOVENŠČINE IN ANGLEŠČINE

Po Zakonu o osnovni šoli je učni jezik v šoli slovenščina, vendar pa pri pouku tujega jezika učitelj uporablja ciljni jezik čim bolj pogosto, zato da se učenci dejavno srečujejo z njim in ga tako hitreje usvajajo. Učitelj uporablja ciljni jezik v različnih situacijah, primerno znanju učencev, stopnji zahtevnosti in namenu. Mnogokrat pa prihaja do situacij, ko je nujno, da učitelj razloži oz. pojasni v slovenščini npr. pomen pojmov, pravila, strukture, dá navodila za delo ipd., kadar jih učenci kljub vidnim podporam ali drugim pripomočkom ne razumejo iz situacij, sobesedila in primerov, preveri razumevanje ipd.

Slovenščina se pojavlja tudi v učbeniškem gradivu in v pisnih gradivih, ki jih pripravi učitelj (npr. navodila).

Neznanje ciljnega jezika pa se v življenju premošča s pomočjo prevajanja (to je pisna dejavnost, med katero prevajalec prebeseduje besedilo iz enega v drugi jezik) in tolmačenja, ki pa je govorna dejavnost. Pri izbirnem predmetu učenci ne predstavljajo besedil iz slovenščine v ciljni jezik ali obratno z namenom prevajanja in tolmačenja, marveč le, odvisno od njihovega znanja, za preverjanje razumevanja v učnem procesu.

Prevajanja ne uporabljamo za ocenjevanje znanja, še zlasti znanja slovnice in besedišča.

4.7 DOMAČE NALOGE

Domače naloge so sestavni del učenja angleščine. Namen domačih nalog je:

- utrjevati in preverjati znanje in sposobnosti, ki jih učenci pridobivajo oz. razvijajo pri pouku,
- razvijati strategije samostojnega učenja, učenčevo avtonomijo in s tem soodgovornost za lastno znanje.

Domače naloge morajo biti skrbno načrtovane, imajo naj jasne cilje in navodila in naj ne presegajo učenčevih zmožnosti. Lahko so diferencirane glede na različne sposobnosti, spoznavne in učne stile ter interese učencev. Domača naloga bo smiselna in učinkovita, če bodo učenci o njej dobili kakovostno povratno informacijo in jo upoštevali, npr. napravili popravo. Pri določanju obsega domačih nalog in časa, v katerem naj bodo opravljene, moramo imeti v mislih tudi počasnejše učence in obveznosti učencev pri drugih predmetih ter izbirnost predmeta. Domače naloge ocenjujemo le izjemoma, to pa mora biti vnaprej dogovorjeno.

Vrste domačih nalog (primeri):

- pisne naloge (npr. iz učbeniškega gradiva),
- govorne naloge (pogovor, intervju ipd.),
- projekti (npr. priprava posterjev),
- priprava in/ali izdelava pripomočkov, zbiranje gradiv,
- urejanje in poprave pisnih izdelkov.

4.8 PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

Preverjanje in ocenjevanje znanja poteka skladno z načeli tega učnega načrta in cilji pouka, ki jih le-ta opredeljuje, in v skladu z veljavnim pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja v osnovni šoli.

Poučevanje je opredeljeno kot osredinjeno na učence, zato tudi v procesu preverjanja in ocenjevanja vrednotimo učenčevo sodelovanje pri učenju. To vrednotenje poteka v smislu prepoznavanja načinov sodelovanja pri pouku in hkrati beleženja rezultatov tega sodelovanja.

Sodobni pristop k preverjanju in ocenjevanju znanja temelji na neposrednem ocenjevanju znanja v situacijah oz. dejavnostih, ki so čim bolj stvarne, učenci pa se vanje lahko vživijo. Dejavnosti izbiramo tako, da učenci začutijo zvezo med jezikovno rabo v nalogah, ki so največkrat simulirane, in med resnično jezikovno rabo.

Preverjanje znanja je stalni del pouka angleščine, zato poteka vsako šolsko uro. Njegov namen je pridobiti povratno informacijo o učenčevem doseženem znanju oz. sposobnostih, npr. sposobnostih razumevanja, sposobnostih govornega in pisnega sporočanja ter znotraj tega jezikovne rabe in drugih sposobnosti, ki jih učenci razvijajo pri pouku angleščine. Preverjanje in ocenjevanje učitelju pove tudi, kako uspešne so metode dela, kako primerna so učna gradiva, učni načrt ipd. Rezultate preverjanj in ocenjevanj učitelj skupaj z učenci razčleni in na podlagi ugotovitev oboji uravnavajo svoje dejavnosti. Preverjanje in ocenjevanje znanja naj učenca opozori na dosežke in pomanjkljivosti tako, da ga motivira za nadaljnje delo.

Pri angleščini kot izbirnem predmetu uporabljamo naslednje vrste preverjanj znanja:

- *Diagnostično preverjanje* lahko uporabimo na začetku šolskega leta. Pri drugem tujem jeziku je smotno že na začetku pouka ugotoviti, kakšno je predznanje učencev. Z diagnostičnim preverjanjem ugotavljamo, kaj učenci že znajo. Na podlagi tega načrtujemo dejavnosti pri pouku angleščine. Rezultatov diagnostičnega preverjanja nikoli ne ocenjujemo ali uporabljamo za različne oblike rangiranja učencev.
- *Sprotno preverjanje* uporabljamo med šolskim letom. Z njim ugotavljamo, kako učenci dosegajo cilje pouka angleščine in kakšen je napredek posameznih učencev. Ta oblika je tudi najpogostejša in jo podrobneje predstavljamo.
- *Končno preverjanje* znanja lahko uporabljamo ob koncu šolskega leta ali večletnega obdobja, če želimo ugotoviti, kako so učenci celostno razvili jezikovna znanja in sposobnosti.

4.8.1 Sprotno preverjanje znanja

Učenci poznajo cilje pouka angleščine. Seznanjeni so z načini preverjanja znanja in vrstami nalog, standardi in kriteriji za ocenjevanje pa so vnaprej dogovorjeni. Učenec z učiteljevo pomočjo ugotavlja svoj napredek, razčleni težave in načrtuje dejavnosti, s katerimi bo premagal pomanjkljivosti. Če se uči, mora čutiti, da je lahko uspešen. Učitelj preverja znanje in napredek učencev in je do njih spodbuden in strpen.

Pri pouku angleščine preverjamo in ocenjujemo znanje na različne načine, da lahko vsak učenec pokaže tisto znanje, ki je najbolj skladno z njegovim spoznavnim in učnim stilom.

Najpogostejše oblike preverjanja znanja so:

- **Opazovanje učenčevega jezikovnega ravnanja med učnimi dejavnostmi**, to je pri delu v dvojicah in skupinah, npr. pri igri vlog, predstavitev, pogovorih, pa tudi pri individualnih dejavnostih. Opazujejo lahko učitelj, učenci ali oboji. Zapis lahko napravi učitelj v svoj dnevnik/obrazec na temelju vnaprej dogovorjenih kriterijev ali pa zabeleži svoj vtis (impresionistični način).
- **Pisni preizkusi znanja**: z njimi preverjamo sposobnost branja in poslušanja, pisnega sporočanja, jezikovno znanje (slovnica na oblikoslovni in skladijski ravni), pravopis, besedišče.
- **Pisni izdelki**: to so pisna besedila, ki jih učenci tvorijo pri pouku.
- **Mapa (portfolio)**: v njej učenec hrani svoje izbrane izdelke. Mapa daje pregled učenčevih izdelkov v daljšem časovnem obdobju in kaže na njegov individualni jezikovni razvoj. V mapo učenci vlagajo svoje izdelke, za katere se z učiteljem dogovorijo na začetku šolskega leta. Prav tako se dogovorijo, po katerih načelih jih bodo izbrali (kaj jim je najbolj uspelo, kaj jim je všeč ...) in po katerih kriterijih jih bo učitelj na koncu šolskega leta ocenil. Učenci v višjih razredih svoj izbor tudi utemeljijo.
- **Samovrednotenje**: s to metodo se učenci ozaveščajo o ciljnih pouka, se navajajo na samokritičnost in prevzemanje odgovornosti za svoje učenje. Samovrednotenje lahko poteka s pomočjo vprašalnikov in drugih instrumentov, primernih za stopnjo zrelosti učencev (npr. slikovni, vprašanja itd.).
- **Preverjanje domačih nalog**.

S (pisnimi) preizkusi znanja pretežno preverjamo *dosežke vseh učencev* v določenem časovnem obdobju, s sistematičnim opazovanjem govornih dejavnosti in mapo (portfoliom) *pa jezikovno rast posameznih učencev v daljšem časovnem obdobju*.

Pri odločitvi o tem, na kakšen način bomo preverjali doseganje posameznih ciljev pouka, upoštevamo uravnoteženo preverjanje vseh znanj in sposobnosti, ki jih učenci razvijajo pri pouku angleščine, ter skladnost načina preverjanja s tem področjem.

4.8.2 Preverjanje slušnega in bralnega razumevanja

Slušna in bralna besedila naj ustrezajo starosti učencev, njihovim interesom in jezikovnemu znanju. Učenec naj posluša različne vrste slušnih besedil na avdio- ali videoposnetkih. Hitrost govora naj bo primerna, govorniki pa naj nimajo opaznih narečnih in govornih posebnosti. Naloge, s katerimi preverjamo posamezne spretnosti (npr. razumevanje bistva, podrobnosti, situacije, iskanje določenih informacij), naj si učenci ogledajo pred branjem/poslušanjem, da lažje osredotočijo svojo pozornost. Navodila morajo biti jasna in nedvoumna, vsebujejo naj tudi primer. Z integriranimi nalogami (preverjanje razumevanja in govora ali pisanje) preverjamo hkrati še druge sposobnosti, vendar ne iščemo pomanjkljivosti v znanju slovnice.

Bralnih besedil ne uporabljamo za preverjanje sposobnosti slušnega razumevanja.

Besedila, ki jih nekdo glasno bere, niso primerna za preverjanje sposobnosti slušnega razumevanja. Ravno tako ne preverjamo sposobnosti bralnega razumevanja z glasnim branjem. Tako preverjamo le izgovorjavo in sposobnost interpretativnega branja.

Sposobnost slušnega in bralnega razumevanja preverjamo z govornimi nalogami (odgovori na vprašanja o besedilu, pogovori o besedilu, obnavljanje) ali pisno. Naloge lahko zahtevajo nebesedni (npr. telesni odziv, označevanje zemljevidov, razvrščanje in urejanje slik, risanje) oz. kratek besedni odziv (zapis posameznega manjkajočega podatka, kratek odgovor), lahko pa daljši govorni ali pisni odziv (odprta vprašanja o besedilu, naloge z vrzelmi (t. i. 'cloze'), kratkimi obnovami, lahko tudi v slovenščini).

4.8.3 Preverjanje govornega sporočanja

Učenec naj med poukom angleščine čim več govori. Dejavnosti, s katerimi preverjamo sposobnosti govornega sporočanja, so različne glede na jezikovno znanje učencev. Pri izbirnem predmetu bodo dejavnosti pogosto reproduktivne (posnemovalne), postopoma pa vedno bolj interaktivne. Sogovorniki so učenci, pa tudi učitelj. Dejavnosti so lahko večgovorne, kot so

igra vlog, dialog ali pogovor, ali pa enogovorne, kot so opis, poročilo ipd. Lahko so vezane na slikovne iztočnice ali na besedilo, ki ga je učenec poslušal ali prebral.

Pri govoru opazujemo več elementov:

- ustreznost izgovarjave,
- bogastvo in ustrezna raba besedišča,
- slovnična pravilnost in besedni red,
- ustvarjalnost in iznajdljivost v novih situacijah,
- ustrezna uporaba osnovnih komunikacijskih strategij,
- ustreznost govora glede na sogovornika in okoliščine,
- gladkost govora,
- poznavanje teme.

Pri posameznih dejavnostih se osredotočimo le na nekaj elementov, ki jih opazujemo. Učenci naj vse te elemente poznajo. Na podlagi dogovorjenih kriterijev naj se učijo tudi sami vrednotiti svoje znanje, sodelovanje in napredek. Občasno lahko posnamemo učenčev govor na avdio- ali videokaseto. Šele tako nekateri opazijo dobre in slabe elemente svojega govora. Napak ne popravljamo med samimi dejavnostmi, še zlasti, če gre za tekoči govor. Učitelj učencem posreduje povratno informacijo v neposredni obliki po končani govorni dejavnosti ali posredno tako, da pripravi dejavnosti, s katerimi bodo učenci izboljšali svoje pomanjkljivosti oz. nadalje razvijali svoje sposobnosti.

Ker so sposobnosti govornega sporočanja v angleščini še zelo omejene in so dejavnosti tudi reproduktivne (posnemovalne) narave, ti elementi (enako velja za pisno sporočane) nimajo vsi enake teže kot pri ocenjevanju prvega tujega jezika.

4.8.4 Preverjanje pisanja in pisnega sporočanja

Preverjanje sposobnosti pisnega sporočanja preverjamo s krajšimi besedili, ki jih učenci napišejo predvsem s pomočjo vodenih nalog, to je na temelju vzorcev in iztočnic. Ta besedila naj ne bodo le osnutki, ki nastanejo po enkratnem pisanju. Učenci naj imajo možnost svoje izdelke večkrat pregledati, urediti, dopolniti in popraviti. Pisne izdelke pregledamo in pripišemo, kaj je v besedilu dobrega, označimo pa tudi pomanjkljivosti. Besedila lahko pregledajo tudi sošolci (t. i. peer correction). Pomanjkljivosti naj učenci s popravo poskušajo odpraviti. Priporočamo, da učenci

besedilo ponovno uredijo in prepíšejo. Odklonov, ki presegajo raven znanja, ne obravnavamo podrobno. Z uporabo urejevalnikov besedil bodo postopki urejanja in popravljanja besedil krajši in preprostejši, čas pa bo bolj učinkovito izrabljen.

Elementi, ki jih opazujemo pri pisnih izdelkih:

- ustreznost sporočila glede na naslovnika in sporočilni namen,
- ustreznost in bogastvo besedišča,
- zgradba stavka (besedni red),
- osnovni elementi ustrezne zgradba odstavka in besedila,
- površinski kazalci kohezije (zaimki, sinonimi),
- jezikovna pravilnost,
- oblika besedila in čitljivost pisave,
- pravopis.

Sposobnosti pisnega sporočanja so pri izbirnem predmetu zelo omejene, zato ti elementi nimajo vsi enake teže. Njihov pomen pa se spreminja tudi z leti, saj se jezikovne in diskurzne sposobnosti razvijajo postopoma.

Pravopis

Znanje pravopisa lahko preverjamo tudi z nareki. Za prvo informacijo učitelj besedilo glasno prebere, po pisanju pa učenci ob ponovnem glasnem branju iščejo in popravijo napake.

4.8.5 Preverjanje jezikovnega znanja in sposobnosti ter besedišča

Jezikovno znanje in sposobnost ter besedišče preverjamo z govornimi dejavnostmi ali s pisnimi nalogami, praviloma v sobesedilu, ne pa izoliranih jezikovnih pojavov (t. i. isolated points).

Vrste nalog za preverjanje jezikovne sposobnosti in besedišča (primeri):

- urejanje pomešanih delov stavka,
- izbirni tip,
- vstavljanje posameznih besed v stavku (z danim izborom besed ali brez), dopolnjevanje besedila z vrzelmi,
- povezovanje delov povedi,

- pretvarjanje in prebesedenje (povzemanje) z danim izhodiščem ali brez njega,
- dopolnjevanje povedi ali besedila (npr. dialoga) z danimi iztočnicami ali brez njih,
- razširjanje iztočnic v povedi ali besedilo (dialog).

4.9 OCENJEVANJE ZNANJA

Ocenjevanje znanja in sposobnosti se lahko navezuje na preverjanje znanja. V tem primeru ne gre le za povratno informacijo, ampak tudi dogovorjen zapis v ustrezen dokument (redovalnico). Ocenjevanje poteka v skladu s pravilnikom o ocenjevanju znanja.

Pri ocenjevanju znanja upoštevamo nekatera načela:

- vsako ocenjevanje je tudi preverjanje, vsako preverjanje pa ni nujno tudi ocenjevanje,
- cilji ocenjevanja pri posameznih dejavnostih so jasni, poznajo jih tudi učenci (npr. ocenjevanje bralnega razumevanja, ocenjevanje jezikovnega znanja, razumevanja navodil, pravopisna pravilnost),
- dejavnosti oz. vrste nalog so take, ki jih učenci poznajo pri preverjanju znanja,
- navodila so jasna in nedvoumna, vodene naloge vsebujejo primer,
- kriteriji ocenjevanja so vnaprej dogovorjeni in učencem znani,
- ocenjujemo učenčevo znanje in ne neznanja (upoštevamo tudi t. i. attempted knowledge – to, kar učenci poskušajo samostojno tvoriti, čeprav z napakami),
- k ocenjevanju pritegnemo tudi učence.

4.9.1 Ocenjevanje govornega sporočanja

Pri ocenjevanju govora je zelo pomembna dejavnost, v kateri so udeleženi učenci. Tradicionalno ustno izpraševanje posameznega učenca (učitelj – učenec) je zelo zamudna in neizvirna dejavnost. Z njim pridobimo samo delen vpogled v učenčeve govorne sposobnosti. Celovitejšo oceno učenčevih govornih sposobnosti v angleščini pridobimo s pomočjo interakcije učenec – učenec, ki odslikava realistične govorne dejavnosti. Te naloge naj bodo smiselne, zanimive in naj učenca motivirajo. Oblike dela so lahko enogovorne ali pa delo v dvojicah ali skupinah. Vrste dejavnosti so, podobno kot pri preverjanju znanja, poročilo, opis, ali interakcijske, npr. dialog, intervju, pogovor, igra vlog, izmenjava informacij. Dejavnosti so lahko vezane na slikovne iztočnice ali na besedilo, ki so ga učenci slišali ali prebrali.

Med eno dejavnostjo lahko učitelj opazuje govorne sposobnosti več učencev, osredotoči pa se le na nekaj vidikov (glej Elementi, ki jih opazujemo pri govoru).

Z govornimi dejavnostmi lahko ocenjujemo tudi slušno in bralno razumevanje, vendar v tem primeru ne ocenjujemo pomanjkljivosti v znanju slovnice ali besedišča.

4.9.2 Pisni preizkusi znanja

Z njimi ocenjujemo doseženo znanje vseh učencev po določenem tematskem oz. učnem sklopu ali časovnem obdobju. Učitelj v skladu s pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja v osnovni šoli napove datum in namen ocenjevanja. Prav tako napove tudi obseg snovi in vrste nalog.

Naloga je sestavljena tako, da lažjim sledijo težje naloge, zadnja naloga je ponovno lažja. Obseg pisnega preizkusa znanja mora biti primeren in preizkušen. Učenci morajo imeti dovolj časa za reševanje in pregled nalog. Število možnih točk za posamezne naloge je vnaprej znano in zapisano. Učenci morajo imeti na testu oz. listu za odgovore dovolj prostora za reševanje. Listi za odgovore so primerni le, če učenci delajo popravo tudi z listom, na katerem so naloge. Po pisnem preizkusu v razredu razčlenimo napake in učenci napišejo popravo. Med pisne preizkuse znanja spada tudi narek.

S pisnimi preizkusi znanja lahko ocenjujemo:

- slušno in bralno razumevanje,
- sposobnost uporabe jezikovnih zakonitosti,
- bogastvo besedišča in ustreznost njegove rabe.

4.9.3 Pisni izdelki

Z njimi ocenjujemo sposobnost pisnega sporočanja. Pri izbirnem predmetu je ta sposobnost v angleščini še zelo omejena. Ocenjujemo pisne izdelke, to je različna popolna besedila (npr. razglednice, kratka pisma, opise) ali nepopolna besedila (npr. odstavke, simulirane dnevniške zapise), ki jih učenci napišejo s pomočjo vodenih nalog. Priporočamo, da se ne ocenjuje učencevih osnutkov kot dovršena besedila. Pri ocenjevanju upoštevamo elemente, ki jih opazujemo pri pisnih izdelkih, navedene v poglavju o preverjanju znanja. Priporočamo ocenjevanje po kriterijih, ki je objektivnejše od ocenjevanja vtisa oz. impresionističnega načina ocenjevanja.

4.9.4 Zapis ocen

Pri opisnem ocenjevanju opišemo učenčevo jezikovno ravnanje. V opisu so zajete bistvene značilnosti učenčevega jezikovnega ravnanja glede na cilje pouka in opredeljene elemente ter kriterije ocenjevanja. Pri sprotne zapisu si učitelj lahko pomaga s preglednicami ipd.

4.9.5 Zaključna ocena

Zaključna ocena je sestavljena iz vseh ocen, ki jih učenec pridobi v šolskem letu. Odraža celostno znanje glede na zastavljene cilje in standarde predmeta, učenčev napredek in odnos do predmeta, ki se kaže tudi v sodelovanju pri učnem procesu.

Zaključne ocene ne pridobimo z izračunavanjem aritmetične sredine.

Pri učencih, ki imajo izrazite individualne posebnosti (npr. slepi in slabovidni, gluhi, legasteniki, izrazite učne posebnosti ali osebnostne motnje), bolj ocenjujemo sposobnosti, pri katerih njihove težave ne vplivajo na uspešnost.

5 KATALOG ZNANJA

5.1 TEMELJNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so navedeni za:

- poslušanje in slušno razumevanje,
- govorno sporočanje,
- branje in bralno razumevanje,
- pisanje in pisno sporočanje
- jezikovne sposobnosti.

Minimalni standardi pri sporočilnih namenih so označeni s **polkrepkim tiskom**.

Temeljni standardi znanja opisujejo učenčevo jezikovno ravnanje, s katerim pokaže, da obvlada program učenja angleščine kot izbirnega predmeta v zadnjem triletju osnovne šole. Učenci pokažejo, da dosegajo standarde znanja na vseh področjih, razen v primeru izrazitih individualnih posebnosti (npr. legastenija, govorne motnje, izrazite osebne posebnosti itd.). Okoliščine, ki omogočajo učencu, da pokaže dosežene standarde znanja, so spodbudno in sproščeno delovno ozračje, primeren čas za razmislek in odgovor ter dejavnosti in teme, ki učence motivirajo, ker so povezane z njihovimi interesi in stopnjo zrelosti.

5.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje

Učenci poslušajo besedila, ki so tematsko in žanrsko primerna njihovi starosti. To so lahko funkcionalna besedila, npr. dvogovori ali pogovori več oseb, lahko pa prozna in pesniška umetnostna besedila (zgodbe, pesmi, izštevanka ipd.). Zahtevnost ali težavnost besedila opredeljuje več dejavnikov. Eden od njih, vendar ne edini, je dolžina besedila. Če preverjamo sposobnost razumevanja glavne misli (o čem pripoveduje besedilo) ali če učenec rešuje voden nalogo, je besedilo lahko daljše. Zahtevnost besedila opredeljujejo tudi jasnost izraženih misli, logična in smiselna zgradba besedila, izraziti prehodi (First, then, finally ...), ponavljanja in vzporedne strukture, besedišče in slovnična sredstva, prisotnost podpore (vidne, slušne ...), poleg tega pa tudi hitrost govora, jasnost izgovarjave, narečne značilnosti, šumi in motnje ipd. Zahtevnost besedila naj bo torej glede na navedene lastnosti prilagojena omejenemu jezikovnemu znanju angleščine.

CILJ	OPREDELITEV ZNANJA
Učenci razumejo navodila	Učenci razumejo in upoštevajo vsa preprosta in nekatera kompleksnejša, a jasno oblikovana navodila za delo v razredu in za dejavnosti. Navodila po potrebi spremlja vidna podpora. <i>Učenci pokažejo razumevanje z upoštevanjem navodil, z izdelki oz. besednim ali nebesednim odzivom.</i>
Učenci poiščejo določene podatke v besedilu	Učenci poslušajo besedilo (živi govor ali posnetek). Med poslušanjem so pozorni le na podrobnosti, za katere se dogovorijo vnaprej, ki jih zahteva naloga ali jih iščejo sami. Besedilo je razločno, tematsko širše, a s področja, ki je učencem znano. Besedilo je različnih vrst (npr. zgodba, spored, opis poti ...). <i>Učenci se ob določeni informaciji odzovejo nebesedno (s telesnim odzivom, zabeležko v preglednici, sliki itd.) ali s krajšim besednim odzivom. Ta je lahko govorni ali pisni, npr. odgovor na vprašanje.</i>
Učenci razumejo glavno misel sporočila	Učenci poslušajo besedilo: vir je živi govor, avdio- ali videoposnetek. Med poslušanjem so pozorni na glavne misli sporočila. Besedilo je krajše, iz širšega, a učencem znanega tematskega področja. <i>Po poslušanju učenci pokažejo, da razumejo glavne misli besedila s preprosto govorno vódeno nalogo, npr. »What is the story about?« Daljši odziv je lahko v slovenščini.</i>
Učenci razumejo pomembne podrobnosti v besedilu	Učenci poslušajo besedilo. Med poslušanjem so pozorni na podrobnosti. Besedilo je iz širšega tematskega področja, ki je blizu učenčevim interesom. <i>Učenci pokažejo razumevanje podrobnosti (npr. kdo, kaj, kje, kako, čigav, kateri, koliko, zaporedje dogodkov itd.) z vódeno nalogo, ki zahteva nebesedni odziv, npr. urejanje podatkov, slik ipd., s pisno ali govorno nalogo, ki zahteva kratek besedni odziv v angleščini (npr. s kratkimi odgovori na vprašanja), ali z opisom podrobnosti v slovenščini.</i>
Učenci prepoznajo zunajbesedilne okoliščine	Besedilo, ki ga poslušajo učenci, praviloma spremlja vidna podpora (slike, video). Pozorni so na okoliščine sporazumevanja (govorce, razmerja med njimi, razpoloženja, čustva ipd.). Prepoznajo le nekaj okoliščin sporazumevanja (npr. število in razpoloženje govorcev). <i>Učenci v pogovoru ali v vódeni pisni nalogi ugotovijo nekaj okoliščin sporazumevanja.</i>

5.1.2 Govorno sporočanje

CILJ	OPREDELITEV ZNANJA
Učenci uporabljajo ustrezna jezikovna sredstva	Učenci ustrezno poimenujejo predmetni svet okrog njih in zaprte besedne sklope, širši predmetni svet in pojme. Uporabljajo slovnične izrazne možnosti angleščine, navedene pri Jezikovnih sposobnostih.
Učenci uporabljajo komunikacijske strategije	Učenci pri govoru uporabljajo mimiko, geste in vprašanja v angleščini o pomenu in prošnjo za ponovitev. O pomenu besed sklepajo iz sobesedila in poznavanja drugih jezikov.
Učenci govorno sporočajo	Učenci sodelujejo v enogovornih, dvogovornih in večgovornih dejavnostih. Dejavnosti so reproduktivne narave (npr. ponavljanje, petje). Na pobudo za sodelovanje se govorno odzivajo in izražajo v stavkih. Dejavnosti so vódene: ob pisni ali slikovni podpori učenci opišejo osebo, stvar, kraj, govorijo o svojih izkušnjah in načrtih.

5.1.3 Branje in bralno razumevanje

Besedila, ki jih berejo učenci, so tematsko in žanrsko ustrezna njihovi starosti in interesom. Besedila so le delno izvirna, večinoma pa prilagojena za starost in jezikovno znanje učencev. To so lahko zgodbe, članki, opisi, pesmi. Pri opredeljevanju zahtevnosti je pomembno, katere spretnosti preverjamo. Če gre za razumevanje bistva besedila (o čem pripoveduje besedilo), je lahko besedilo tudi zahtevnejše, če gre za podrobnosti, mora biti ustrezno lažje.

CILJI	OPREDELITEV ZNANJA
Učenci prepoznajo zunajbesedilne okoliščine	Učenci berejo besedila, ki imajo glede na žanr izrazito in jasno obliko in so po potrebi opremljena z vizualnim gradivom (slike, razpredelnice, grafikoni). Pozorni so na okoliščine sporazumevanja (vrsto besedila, avtorja, naslovnika, sporočilni namen – informiranje, pozdravi – ipd.) <i>Učenci v krajši vódeni (pisni) nalogi ali govorni dejavnosti, npr. v pogovoru, ugotovijo nekaj okoliščin sporazumevanja.</i>
Učenci razlikujejo med zapisom in izgovorom	Učenci se zavedajo, da se pisna in govorna podoba angleščine razlikujeta. Besedišče v besedilih je znano in ne vsebuje zahtevnih sklopov. <i>Pri glasnem branju učenci pravilno berejo besede in besedne zveze, ki so jih že spoznali pri pouku.</i>
Učenci poiščejo določene informacije	S tehniko preskakovanja besedila poiščejo podrobnosti, ki jih zahteva naloga. To so lahko določene besede ali frazemi, ki se pogosto pojavljajo. Besedila so funkcijska (npr. sporedi, obvestila), razpredelnice, grafikoni ipd., ali nefunkcijska, npr. zgodbe, poročila ipd. <i>Učenci se odzivajo nebesedno ali besedno, npr. s ponovitvijo iskanih besed ali frazemov, ali rešujejo naloge s kratkim besednim odzivom v angleščini.</i>
Učenci izluščijo glavne misli sporočila	Učenci s preletavanjem besedila pridobijo splošni vtis o besedilu. Besedilo je krajše, iz tematskega področja, ki jih zanima in ga poznajo, ter ima jasno ubesedena sporočila. <i>Po branju učenci sodelujejo v vódeni dejavnosti z nebesednim odzivom ali kratkim besednim odzivom v angleščini; sodelujejo v vódeni govorni ali pisni dejavnosti (npr. kratek odgovor na nekaj bistvenih vprašanj). Odzivajo se pretežno v angleščini. Glavne misli lahko povedo tudi v slovenščini.</i>
Učenci razumejo pomembne podrobnosti	Učenci tiho berejo besedilo. Med branjem so pozorni na podrobnosti, ki so v besedilu jasno ubesedene/izražene. Besedilo je krajše in iz tematskega področja, ki jim je znano. <i>Učenci pokažejo razumevanje podrobnosti (npr. kdo, kaj, kje, kdaj, čigav, koliko), z vódeno nalogo (nebesedni ali kratek besedni odziv), ki naj bo v angleščini ali v slovenščini (odziv na zahtevnejša vprašanja), ali z vódeno nalogo z odzivom v angleščini.</i>

5.1.4 Pisanje in pisno sporočanje

CILJI	OPREDELITEV ZNANJA
Učenci zapisujejo	Učenci pravilno prepisujejo posamezne besede in frazeme. Zapišejo besede, frazeme in nato povedi.
Učenci pisno sporočajo	<i>Učenci s pomočjo vodenih nalog napišejo krajša, zaključena funkcijska besedila (npr. sporočilo, razglednico, opis, opravičilo, kratko pismo prijatelju o sebi).</i>

5.1.5 Jezikovne sposobnosti

A) Slovnica

V tem poglavju navajamo v polkrepkem ležečem tisku tisto jezikovno rabo, ki naj jo učenci obvladajo na produktivni ravni (v govoru in pisanju) brez večjih pomanjkljivosti glede oblike in rabe, v navadnem tisku pa jezikovno rabo na receptivni oz. reproduktivni ravni, torej pretežno razumevanje in rabo v posnemovalnih dejavnostih.

JEZIKOVNE RAVNI	OPIS UČENČEVIH JEZIKOVNIH SPOSOBNOSTI
Pravorečje	<i>Učenec:</i> razumljivo in razločno izgovarja in naglaša, uporablja poudarke in stavčno intonacijo.
Pravopis	<i>Učenec:</i> • pravilno zaznamuje povedi s končnimi ločili: piko, klicajem, vprašajem, • uporablja vejico pri naštevanju, • označuje dobesedni govor z narekovaji, • uporablja velike začetnice na začetku povedi in pri lastnih imenih, • pravilno zapisuje svoje produktivno besedišče.
OBLIKOSLOVJE	
	<i>Učenec:</i> • prepoznava osnovne besedne vrste.
Samostalnik	<i>Učenec:</i> • s števnimi samostalniki v ednini in množini, z neštevnimi samostalniki in množinskimi samostalniki poimenuje osebe, stvari, živali in pojme, • izraža količino neštevnih samostalnikov, • izraža svojino s saškim roditelnikom (z osebnimi imeni in samostalniki, ki poimenujejo osebe).
Pridevnik	<i>Učenec:</i> • natančneje določa in opisuje samostalnike s pomočjo pridevnikov v osnovniku, primerniku in presežniku.
Glagol	<i>Učenec z glagoli izraža:</i> • dejanja, stanja, svojino, dogodke in navade.

	<i>Učenec z drugimi glagolskimi oblikami izraža:</i> z velelnikom • ukaz ali povabilo (<i>Come in.</i>), prepoved in odsvetovanje (<i>Don't talk.</i>), z glagolnikom • splošne trditve (<i>My hobbies are swimming and skiing.</i>), • stvari, ki jih maraš ali ne maraš (<i>I love dancing.</i>), z nedoločnikom • mnenja, želje (<i>It's nice to be on holiday. I'd like to go outside.</i>).
	<i>Učenec z glagolskimi časi</i> (v trdilni, vprašalni in nikalni obliki) izraža naslednje: Present Simple • sedanje stanje (be), občutke (<i>like</i>), sedanje nedovršno, dovršno dejanje in navade, Present Continuous (Progressive) • pravo sedanjost, Present Perfect • doživetja, spremembe in dovršitev, trajanje stanja, Past Simple • pretekle dogodke in stanja v preteklosti, 'Will' Future • napovedi in pričakovanja, • pogojnost, 'Going to' Future • namere in načrte.
	<i>Učenec:</i> • izraža pogoje za prihodnost.
	<i>Učenec:</i> • tvori vprašanja z vprašalnimi dastavki v vseh zgoraj naštetih časih. <i>Učenec:</i> • izraža, da nekaj obstaja – v sedanjosti, prihodnosti in preteklosti (there is). <i>Učenec s pomočjo naklonskih glagolov izraža naslednje pomene v trdilnih, vprašalnih in nikalnih povedih:</i> • spodobnost in zmožnost v sedanjiku (can) in v pretekliku (could) ter <i>prihodnjiku</i> (be able to), • obveznost/dolžnost v sedanjiku (must) in v pretekliku (had to) ter <i>prihodnjiku</i> (will have to), • dovoljenje v sedanjiku (can, may), • mnenja in nasvete oz. priporočila v sedanjiku (should), • pripravljenost (will), • vljudnost (would).
Prislov, predlog in veznik	<i>Učenec s prislovi, predložnimi zvezami in vezniškimi besedami:</i> • izraža določen čas, kraj, stopnjo (very, quite, enough, too), • izraža obdobje, smer, način, pogostost (never, sometimes ...), verjetnost (perhaps, probably ...), enakost (the same ...), podobnost (similar) in razliko (different), • povezuje besede in besedne zveze s prirednimi vezniki, • povezuje stavke z vezniki in z njimi izraža naslednje: – naštevaje (and), – primerjavo in nasprotja (but), vzrok, (because), posledico (so), čas (when), pogoj (if).

Zaimek	Učenec: • nadomešča samostalnike z osebnimi zaimki, • izraža svojino s svojilnimi zaimki v pridevniški rabi (my) in v samostalniški rabi (mine), • izraža dejanje, ki se nanaša na osebek, in nekaj poudarja s povratnimi zaimki, • izraža nedoločene ali neznane osebe/stvari, količino in mero z nedoločnimi zaimki in prislovi (some-, any-, no-), • poudarja in izraža dele ali celoto s pridevniško rabljenimi nedoločnimi zaimki (all+sam., every+sam., every-, some-), • izraža krajevno in časovno bližino oz. oddaljenost s kazalnimi zaimki v ednini (this, that) in množini (these, those), • izraža časovna, krajevna in druga razmerja s pomočjo vprašalnik zaimkov in sprašuje po teh razmerjih.
Števnik	Učenec: • šteje s pomočjo glavnih števnikov, • razvršča s pomočjo vrstilnih števnikov (do 31.), • izraža datum in osnovne mere (dolžina, teža, hitrost, višina) v metričnem sistemu.
Člen	Učenec izraža: • nedoločnost s členi a/an, • določnost ali posplošenost z the ali θ.
SKLADNJA	
	Učenec: • izraža misli v enostavnih trditvah, nikalnih in vprašalnih povedih, • s pomočjo priredij in/ali podredij izraža naslednja razmerja (glej veznike): – enakost/primerjavo, nasprotje, – čas, vzrok, pogoj, nasprotje, • besede drugih dobesedno navaja v dobesednih navedkih.

Minimalni standardi znanja so navedeni v **polkrepkem tisku**.

B) Sporočilni nameni

Sporočilni nameni, ki jih predlagamo za učenje angleščine kot izbirnega predmeta v osnovni šoli, obsegajo samo neuradno in standardno raven. Sporočilni nameni se v mnogih primerih prekrivajo s slovnico.

Podane so samo kategorije s kratko navedbo primera.

S **krepkim tiskom** so označeni minimalni standardi znanja. Učenec naj zna ustrezno uporabiti eno različico sporočilnih namenov iz vsake našete kategorije.

Dajanje informacij in spraševanje po njih

Učenec:

- **pove, da nečesa ne ve ali ne razume oz. da ve ali razume,**
- vpraša za pot, smer; opiše pot, smer,
- vpraša za navodila, jih da.

Odnosi in mnenja

Učenec:

- **pove, kaj mara in kaj ga veseli oz. česa ne mara in ga ne veseli,**
- izrazi svoje mnenje (I think ...).

Biti dejaven

Učenec:

- **ponudi pomoč, predlaga (*Can I ..., Do you want ...?*),**
- daje mnenja in svetuje (*should*),
- **prosi za nekaj (*Can I have...?*),**
- **naroča, ukazuje, prosi, da nekdo nekaj napravi (velelnik),**
- **predlaga nekaj (*let's*).**

Družabni stiki

Učenec:

- **pozdravi, se poslovli,**
- **vpraša nekoga po počutju; pove, kako je,**
- **se zahvali in odzove,**
- nekaj izroči, dá,
- **predstavlja osebe,**
- **pritegne pozornost oz. nagovori,**
- čestita in vošči ter se odzove,
- **se opraviči in se odzove na opravičilo.**

5.2 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Za doseg minimalnih standardov znanja učenci pokažejo znanje in spretnosti pri slušnem in bralnem razumevanju ter govornem in pisnem sporočanju.

Minimalni standardi jezikovnih sposobnostih (slovnica in sporočilni nameni) so navedeni v **polkrepkem tisku** pri temeljnih standardih znanja.

Besedišče je omejeno, jezikovna pravilnost pa nezanesljiva.

5.2.1 Poslušanje in slušno razumevanje ter branje in bralno razumevanje

a) Poslušanje in slušno razumevanje

Učenci poslušajo kratka besedila z znano tematiko in besediščem, govor je počasen in razločen.

Primeri besedil:

- navodila za delo v razredu,
- sporočila, reklame,
- kratke zgodbe in opisi,
- pogovori o vsakdanjih temah.

b) Branje in bralno razumevanje

Učenci berejo krajša funkcionalna besedila (npr. opozorila, sporočila, zapise, anekdote, šale, stripe) in druga besedila, npr. zgodbe, opise, poročila, v katerih je sporočilo jasno ubesedeno. Besedila so s tematskega področja, ki je učencem znano iz pouka.

Učenci:

- sledijo preprostim navodilom za delo,
- poiščejo določene informacije,
- pokažejo razumevanje bistva besedil in najpomembnejših podrobnosti z ustreznim nebesednim odzivom in besednim odzivom:
  - s kratkimi odgovori na odločevalna vprašanja o besedilu,

- z odgovori na nekaj določevalnih (Wh-) vprašanj,
- pripovedjo v slovenščini o poslušanem besedilu,
- prepoznajo in v kratkih povedih opišejo jasno izraženo razpoloženje govorca/-ev.

5.2.2 Govorno sporočanje

Učenci v krajši vódeni ali delno vódeni interakciji s sogovornikom (učiteljem ali učencem), ob vidni ali pisni podpori govorijo o znanih temah (opis oseb, stvari, krajev; učenčeve izkušnje, npr. rutinska opravila).

Pri govoru učenca je pomembno, da je sporočilni namen razumljiv in komunikacija ni prevečkrat prekinjena. Dopuščamo slovnične pomanjkljivosti, napake pri izgovarjavi in intonaciji.

5.2.3 Pisanje in pisno sporočanje

Učenci z modeli ali iztočnicami:

- napišejo krajše besedilo (npr. sporočilo, dialog, razglednico),
- opišejo osebo (videz, konjičke, kaj jim je všeč in kaj ne), sliko, stvar.

Dopuščamo okorno izražanje, oblikovne slabosti pravopisne in jezikovne napake, ki bralca ne ovirajo pri razumevanju bistva oziroma sporočilnosti besedila.

Učenci naj ob koncu triletnega programa učenja izbirnega predmeta dosežajo navedene minimalne standarde znanja pri vseh štirih spretnostih, razen v primeru objektivnih, individualnih posebnosti učenca (npr. slepi in slabovidni, gluhi, legasteniki, učenci z izrazitimi učnimi posebnostmi ali motnjami osebnosti).